

REGIONÁLIS AKCIÓTERV

A Határon Átnyúló KKV-k
Versenyképességét
Javító

Budujeme partnerstvá

Szerző: Kaspá Slovakia s.r.o. és kollektív

Év: 2021

A Határon Átnyúló KKV-k Versenyképességét Javító Regionális Akcióterv a "Határon átnyúló KKV-k versenyképességének javítását szolgáló regionális akcióterv kidolgozása" című projekt keretében készült, a Keleti Programterület Kisprojekt Alapon keresztül. Projekt regisztrációs száma: FMP-E / 2001. A projektet az Európai Unió az Európai Regionális Fejlesztési Alapból társfinanszírozta.

Tartalom

BEVEZETÉS	4
1. A VÁLLALKOZÁS ÉS A KKV-K MEGHATÁROZÁSA	6
1.1 VÁLLALKOZÁS	6
1.2 A KIS- ÉS KÖZÉPVÁLLALKOZÁSOK MEGHATÁROZÁSA	7
2. A SZLOVÁKIAI KKV-K HELYZETÉNEK ELEMZÉSE	9
2.1 A KKV-K HELYZETE A SZLOVÁK KÖZTÁRSASÁGBAN	9
2.2 KKV-K ÁLLAPOTA ROZSNYÓN MINT HATÁRTERÜLETEN.....	11
3. KKV TÁMOGATÁS SZLOVÁKIÁBAN	14
3.1. A HATÁRTERÜLET SWOT ELEMZÉSE:	19
3.2 KKV-K TÁMOGATÁSA A HATÁR MENTI KÖRZETEKBE	21
3.3 KKV-K TÁMOGATÁSA EURÓPAI UNIÓS FORRÁSBÓL	22
3.3.1 <i>Egyéb KKV-finanszírozási lehetőségek</i>	27
4. HOGYAN LEHET BEKAPCSOLÓDNI A HORIZONTÁLIS PROJEKTEKBE ÉS PÁLYÁZNI UNIÓS TÁMOGATÁSRA?	30
5. AZ AKCIÓTERV KIHÍVÁSAI	31
MELLÉKLET 1: AKCIÓTERV A HATÁRON ÁTNYÚLÓ KIS- ÉS KÖZÉPVÁLLALKOZÁSOK VERSENYKÉPESSÉGÉNEK JAVÍTÁSÁRA 1	

Bevezetés

A vállalkozás a változások hajtóereje, a gazdasági fejlődés mérőszáma, az alkalmazkodás eszköze, és képes lépést tartani a főbb globális trendekkel. Nemcsak Szlovákiában, hanem minden országban a kis- és középvállalkozás az alap. Együtt az ún. mikrovállalkozásokkal adják a kis- és középvállalkozások hazánk és az EU összes vállalkozásának csaknem 99%-át, és a munkahelyek kétharmadát adják. Több mint 50%-kal járulnak hozzá a bruttó termeléshez és a hozzáadott értékhez.

A kis- és középvállalkozások (KKV-k) az innováció, a foglalkoztatás, valamint a társadalmi és regionális integráció mozgatórugóinak tekinthetők. Magasabb hatékonyságot és fenntartható gazdasági növekedést garantálnak. Valójában ők alkotják az Európai Unió minden gazdaságának gerincét.

A kisvállalkozások jelentik a gazdaság támaszát, kulcsfontosságú foglalkoztatási forrást és az üzleti ötletek táptalaját. Ők reagálnak a legérzékenyebben az üzleti környezet változásaira.¹

Mint fentebb vázoltuk, a kkv-k jelentősen hozzájárulnak a növekedéshez és a munkahelyteremtéshez. A fejlett gazdaságokon belül ezt a vállalkozási kategóriát tartják a gazdaság legrugalmasabb, leghatékonyabb, legprogresszívebb és így a legfontosabb részének. Emiatt az Európai Unió országai, de más fejlett országok (USA, Japán) is maximálisan odafigyelnek a kis- és középvállalkozások helyzetére, és folyamatosan intézkednek annak fejlesztése érdekében. A KKV-támogató rendszert először az 1980-as években vezette be, politikai válaszként az Egyesült Királyság gazdasági válságára, amelyet a nemzeti sztrájkok okoztak, amelyek megbénították a gazdasági életet az Egyesült Királyságban. A hatalmas sztrájkok megelőzése érdekében az Egyesült Királyság kormánya átfogó kutatást és fejlesztést finanszírozott a kis- és középvállalkozások létrehozására, támogatására és fenntartására irányuló elméleti, de különösen gyakorlati eszközökre vonatkozóan. Ezt a tendenciát tovább támogatta a 3. ipari forradalom, amely hatalmas fellendülést hozott a digitális technológia területén. A hagyományos monopóliumok elvesztették domináns pozíciójukat a gazdaságokban, és fokozatosan felváltotta őket a kis- és középvállalkozások tömeges megjelenése és fejlődése. Ezzel a gyors fellendüléssel és az Egyesült Királyság gazdaságának átalakulásával az Egyesült Királyság túljutott a gazdasági válságon, kilábalta a válságból, megerősödött és átalakult, hogy lényegesen kevésbé sebezhető legyen, mint a válság előtt. Ezt követően a Német Szövetségi Köztársaság, Franciaország és sok

¹ HOLEŠOVÁ, H.: Malé a stredné podnikanie. Bratislava: Grafis, 2003, s. 11)

más ország hasonló gazdasági átalakuláson ment keresztül. A fejlett nyugati országok gazdaságának ezen átalakulásainak megvalósulása de facto olyan jelentős leválást jelentett az akkori szocialista bloktól, hogy ezekben az országokban az évtized során nagyságrenddel nőtt a GDP a nem átalakuló országokhoz képest. A mi körülményeink között ez az átalakulás csak 20 évvel később kezdődött el, ami tulajdonképpen a fő oka annak, hogy még mindig le vagyunk maradva a „régii” Európai Unió fejlett gazdaságaitól. A fejlett országok már az Európai Unió elődje, az ún. EGK – Európai Gazdasági Közösség fennállása alatt is politikai eszközöket dolgoztak ki a kis- és középvállalkozások támogatására.

Ezt követően ezekben az országokban a kis- és középvállalkozások támogatása az elmúlt 50 évben az átfogó gazdasági stratégia fontos részévé vált. A megfogalmazás az ún. Kisvállalkozások Európai Chartája ezt bizonyítja.

A regionális akcióterv számos olyan akadállyal foglalkozik, amelyekkel a KKV-k szembesülnek, ideértve különösen:

- a vállalkozók nem ismerik kellőképpen az EU által kínált lehetőségeket és az üzleti céljaik elérésének eszközeit,
- elégtelen oktatás és képzés,
- túlzott bürokrácia
- az állammal szembeni bizalmatlanság
- magas adó- és illetékterher
- és még sok más.

A határokon átnyúló KKV-k versenyképességének javítását célzó regionális akcióterv (a továbbiakban: „akcióterv”) célja, hogy:

- A határon átnyúló kétoldalú együttműködés erősítése,
- Tapasztalatcsere
- Az intézményközi együttműködés javítása.

Az akcióterv útmutatóként és eszközként kíván szolgálni a kis- és középvállalkozások számára a szlovák-magyar határ menti KKV-k versenyképességének és hatékonyságának javításában.

1. A vállalkozás és a KKV-k meghatározása

1.1 Vállalkozás

Minden vállalkozás magával hozza a nyereségtermelésre irányuló erőfeszítést, de nem minden jövedelemszerző tevékenység vállalkozás. A vállalkozói tevékenység olyan emberi tevékenység, amelynek célja a gazdaság egyensúlyának megteremtése.

Annak meghatározásához, hogy egy adott tevékenység megfelel-e a vállalkozás besorolási jellemzőinek, három alapvető jellemző teljesülését kell megvizsgálni, nevezetesen:

- a) az elvégzett tevékenység folytonossága,
- b) vállalkozók által saját nevükben és saját felelősségükre önállóan végzett tevékenység,
- c) az ilyen tevékenység végzésének célja, amely nyereségszerzés (vagy regisztrált társadalmi vállalkozás gazdasági tevékenysége esetén mérhető pozitív társadalmi hatás elérése).

A vállalkozás meghatározását a Kereskedelmi Törvénykönyv 2. §-nak rendelkezése szabályozza, előírva az ott felsorolt jellemzők egyidejű teljesítését. Amint a szóban forgó követelmények közül akár csak egy sem teljesül, a megvalósított tevékenységet nem vállalkozásként, hanem egy másik tevékenység elvégzéseként értelmeznék.²

A vállalkozás jelei

A jelenlegi elmélet szerint a vállalkozás legfontosabb jellemzői:

- a gazdasági szereplők külön fellépése,
- merészség, találékonyság,
- kezdeményezés,
- innováció a nem szabványos feladatok megoldásában és a célok elérésében,
- döntési képesség bizonytalanság körülményei között,
- hajlandóság a gazdasági kockázatok vállalására és viselésére.

² VARGICOVÁ, P.: *Čo je podnikanie a živnosť – definícia a rozdiely*. In *Podnikajte.sk*. [online]. 2020. Online elérhető: < www.podnikajte.sk/obchodne-pravo/co-je-podnikanie-zivnost-definicia >

Az objektív vállalkozási feltételezéseket a piacgazdaság teremti meg, amelynek ösztönöznie kell a vállalkozási kedvet azáltal, hogy lehetővé teszi mindazok számára, akik a területen vállalkozni akarnak, hogy kihasználják a gazdasági lehetőségeket. Ezek olyan lehetőségek, amelyek a vállalkozók, ügyfelek, versenytársak, pénzügyi partnerek, együttműködő vállalatok stb. közötti interakcióból erednek.

Az üzlet szubjektív feltételezései magukban foglalják azokat az egyéni jellemzőket, amelyek egy bizonyos típusú vállalkozás végzésére alkalmasak. Függnek az embertől, képességeitől, felkészültségétől, de az vállalkozási motivációtól is.³

1.2 A kis- és középállkozások meghatározása

Nem egészen könnyű egyértelműen meghatározni, hogy mi a kkv, és mi az, ami már nem. Számos jellemzőnek meg kell felelnie egy tipikus kis-, közép- vagy mikroállkozásnak.

Például:

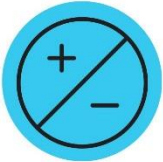
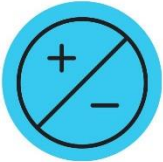
- a vállalkozás tulajdonjogával összefüggő vállalkozás függetlenség;
- egy vagy néhány tulajdonos;
- piaci erőfölény vagy monopolhelyzet nélkül;
- a termelés és a technológia viszonylag szűk beállítottsága;
- egyszerű vezetési és szervezeti felépítés;
- a vállalat fókuszálása a helyi piacokra;
- kis piaci részesedés.

Sok ilyen kritériummal az a probléma, hogy nem egyértelműen minősíthetők. Milyen piaci részesedés még mindig kicsi? Melyik szervezeti felépítést tekinthetjük egyszerűnek? Ez az egyik oka annak, hogy környezetünkben minőségi kritériumokat (például létszámot) alkalmaznak a KKV-k megkülönböztetésére.

³ LUCIFUK: *Podnikanie*. In *Euroekonóm.sk*. [online]. 2021. Online elérhető: <
www.euroekonom.sk/ekonomia/#comments >

Nyilvánvalóan sok jellemzőt használhatunk egy vállalkozás nagyságának meghatározásához. Ezért megoszlanak a vélemények azon kritériumok meghatározásáról, amelyek alkalmasak lennének mikro-, kis-, közép- vagy nagykategóriákra osztani a cégeket. Ennek ellenére a cég méretét leggyakrabban a létszám, az éves forgalom és az éves mérlegfőösszeg alapján határozzák meg. Ezek a kritériumok az Európai Bizottság által javasolt besoroláson alapulnak. Ez konkrétan az Európai Bizottság 2. sz. A 2005. január 1-jén hatályba lépett 2003/361/EK rendelet, amely a vállalkozások méretét az alábbi táblázat szerint osztályozza:

Grafikon 1: A vállalkozások nagyság szerinti felosztása

	 Alkalmazottak száma	 éves forgalom	 és/vagy mérlegfőösszeg
1 Mikrovállalkozás	kevesebb, mint 10	legfeljebb 2 millió EUR	legfeljebb 2 millió EUR
2 Kisvállalkozás	kevesebb, mint 50	legfeljebb 10 millió EUR	legfeljebb 10 millió EUR
3 Középvállalkozás	kevesebb, mint 250	legfeljebb 50 millió EUR	legfeljebb 43 millió EUR

Forrás: Saját feldolgozás

Ugyanakkor egy vállalkozás akkor esik egy meghatározott kategóriába, ha rendelkezik a megfelelő létszámmal (főkritérium), és megfelel legalább egy másodlagos kritériumnak (éves árbevétel vagy éves mérlegfőösszeg).

Az alkalmazottak száma és a pénzügyi összegek az utolsó jóváhagyott elszámolási időszakra vonatkozó pénzügyi kimutatásokból származnak, és éves alapon számítják ki. Az éves forgalom összegét az általános forgalmi adó (ÁFA) és egyéb közvetett adók nélkül kell kiszámítani.

Továbbá, ha egy vállalkozás azt tapasztalja, hogy a könyvviteli zárlatnapján túllépte a foglalkoztatottak számát vagy a pénzügyi keretet, ez nem jelenti automatikusan azt, hogy elveszíti

a közép-, kis- vagy mikroállalkozási státuszt. A helyzet azonban megváltozik, ha ezeket a határértékeket két egymást követő időszakban túllépik.

Induló vállalkozások esetében a becsléssel kapott adatok érvényesek.⁴

2. A szlovákiai KKV-k helyzetének elemzése

2.1 A KKV-k helyzete a Szlovák Köztársaságban

COVID-19 világjárvány feltétel nélkül központi tényező a szlovákiai gazdasági környezet alakulásában az elmúlt 2 évben. A koronavírus negatív hatásai különösen a kis- és középvállalkozások területén jelentkeztek. A járvány a kis- és középvállalkozások (kkv-k) hozzáadott értékének éves összehasonlításában visszaesést hozott.

A 2020-as éves összehasonlítás alapján a KKV-k - jogi személyek hozzáadott értéke 3,8%-kal csökkent. A KKV-k – jogi személyek – bruttó termelése is 4,8%-kal csökkent éves szinten. A KKV-k bruttó állótöke-felhalmozása 13,6%-kal, a társasági adó előtti eredmény pedig akár 11,8%-kal is csökkent éves szinten.⁵

Grafikon 2: A KKV-k számának csökkenése 2020-ban

⁴ ŠRENKEL, L.: *Malý, stredný alebo mikro podnik – veľkostné kritéria*. In *Podnikajte.sk*. [online]. 2016. Online elérhető: < www.podnikajte.sk/podpora-podnikania/maly-stredny-mikro-podnik >

⁵

MONITIRING PODNIKATEĽSKÉHO PROSTREDIA. Správa o stave MSP na Slovensku v roku 2020. In *MonitoringMSP*. [online]. 2021. Online elérhető: < <http://monitoringmsp.sk/2021/11/03/sprava-o-stave-msp-v-sr-v-roku-2020-2/> >

Forrás: Saját feldolgozás

Hivatkozva az Akciótervünkben alább feldolgozott kérdőívek elemzésére, valószínűleg a vállalkozók szempontjából is az, hogy a megszűnt szervezetek számát az őket segítő koronátámogatási intézkedések is okozhatják. A COVID-támogatás mellett megállapítottuk, hogy a KKV-knak nyújtott rendes támogatások igénybevétele alacsonyabb volt az előző évekhez képest. Ennek fő oka, hogy a tárgyévben a tervezett tevékenységekre elkülönített több forrást részben átcsoportosították, és sok esetben megemelték a COVID-támogató intézkedésekre. A pénzügyi eszközök fontos szerepet játszottak a bevételek csökkenése miatti vállalati likviditáshiány kezelésében.⁶

Ami a KKV-kat illeti, a természetes személyek az összes aktív kis- és középvállalkozás több mint felét, azaz 56,8%-át teszik ki. Köztudott, hogy a természetes személyként vállalkozó KKV-k körében az egyéni vállalkozók domináns képviselője hosszú ideig fennáll, 2020-ban 92,1%, ami abszolút értékben 312 2663). Az szabad szakma aránya 6,8% (abszolút értékben 22 969 fő). Még 2020-ban is a legkevésbé képviselt jogi forma az önálló gazdálkodók (SHR) voltak, mindössze 1,1%-kal a szlovákiai természetes személyek – vállalkozók – számában. Az SHR-ek abszolút száma elérte a 3762-t.⁷

⁶ Idem.

⁷ SLOVAK BUSINESS AGENCY. Malé a stredné podnikanie v číslach. SBA, Bratislava, 2021. S. 22. Online elérhető: <
<http://monitoringmsp.sk/wp-content/uploads/2021/07/Male-a-stredne-podnikanie-v-cislach-2020.pdf> >

A koronavírus miatt ebben az esetben is csökkenést könyvelhettünk el az ilyen formában vállalkozó KKV-k számában az előző évhez képest. A természetes személyek - vállalkozók számának éves összevetésében az egyéni vállalkozók számának 3,6%-os csökkenése az oka. A szlovákiai természetes személyek – vállalkozók – körében 2020-ban csak az egyéni vállalkozók esetében volt csökkenés az előző év azonos időszakához képest. Az adatok tehát azt igazolják, hogy az egyéni vállalkozók jelentős mértékben érzékenyek az üzleti környezetnek a korona-válság kitörése miatti romlására.⁸

2.2 KKV-k állapota Rozsnyón mint határterületen

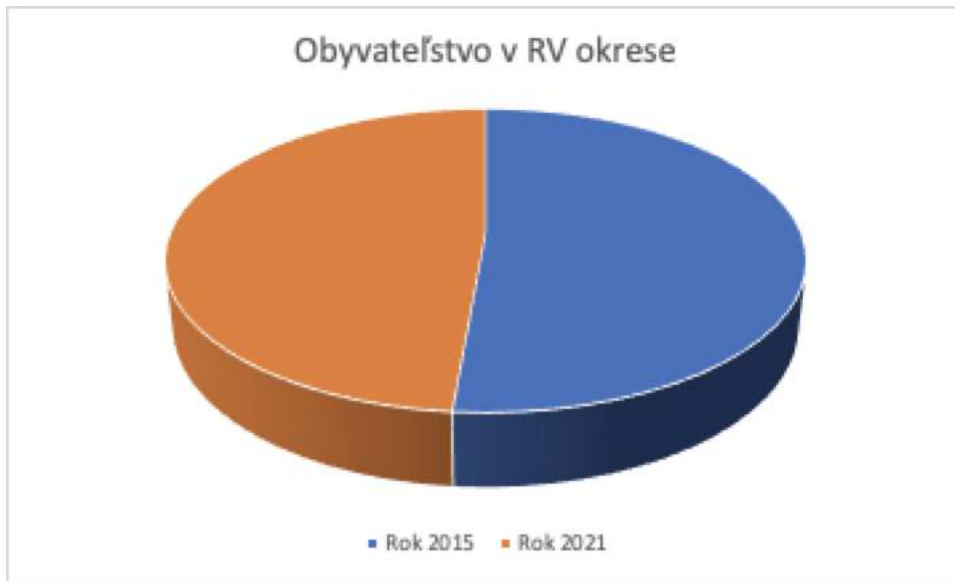
A Rozsnyói régió Kelet-Szlovákiában, a Kassa megye nyugati csücskén található. A Rozsnyói régió közvetlenül határos a Magyar Köztársasággal, így nagyfokú többnemzetiségű, vallási és jelentős jövedelmi különbségekkel rendelkező határregiónaként jellemezhető. Ez egy olyan régió, amely pénzügyileg erősen alulméretezett, és magas a munkanélkülisége. A Szlovák Köztársaság Statisztikai Hivatala szerint 2020-ban a Rozsnyói járásban a munkanélküliség elérte a 15,87%-ot. A Szlovák Köztársaság összesített munkanélküliséghez képest, amely a Statisztikai Hivatal szerint 2020-ban 6,64% volt. A Rozsnyói járásban tehát több mint kétszerese a regisztrált munkanélküliség. A Rozsnyói járás az Európai Unió egyik legszegényebb NUTS IV régiója.

A régiófejlesztési terület támogatási pályázati felhívása (12861/2021 / OSMRR felhívás) alapján a Rozsnyói járás a legkevésbé fejlett járások közé tartozott.

A Rozsnyói járás éppen a fentebb említett okok miatt, nevezetesen a járás kedvezőtlen társadalmi és gazdasági fejlődése miatt szenved a népességfogyástól. A Statisztikai Hivatal adatai szerint a Rozsnyói járásban 2015-ben 62 699 lakos élt, ellentétben a 2021. évi, 2022. január 1-jei népszámlálás legfrissebb információ alapján a Rozsnyói járás lakossága 59 345 fő.

⁸ Idem.

Grafikon 2: A Rozsnyói járás lakossága

Forrás: Saját feldolgozás

A szóban forgó kedvezőtlen fejlemény a társadalmi-gazdasági feltételek javításának szükségességét tükrözi. A Rozsnyói járást a rugalmas soknemzetiségű bázis is jellemzi, nevezetesen:

Táblázat 1: Népeség nemzetiség szerint

Népeség nemzetiség szerint			
	Rozsnyói járás	Kassa megyye	Szlovákia
Szlovák nemzetiség	60,4	74,08	81,25
Magyar nemzetiség	24,99	9,29	8,4
Roma nemzetiség	5,48	5	2,02
Más nemzetiség	9,13	11,63	8,33

Forrás: Szlovák Köztársaság Statisztikai Hivatala, DATA kocka adatbázis

Kiterjedésével a 7. helyen áll a Szlovák Köztársaságban.

A Rozsnyói járásban két város található, Rozsnyó és Dobsina, valamint 60 község. A Rozsnyói járást Gömöri-vidékként ismerik. Ebbe a régióba tartozik még a Rimaszombati és Nagyrőcei járás. A Rozsnyó várossal, mint központtal rendelkező Gömöri régió egykori bányavidék. Rozsnyó város bányászvárosnak számít. A múltban a bányászat volt a Rozsnyói járás elsődleges megélhetési forrása. Hatáskörébe tartoztak a rozsnyói, sajházi, sebespataki, rekenyeújfalusi, alsó-

és felső saji bányászat, oláhpataki, sajiórédi, dobsinai, dernői, váraljai, andrási, csucsomi bányák, valamint egy mészkőbánya Gombaszögön. 1818-ban Rozsnyón igazgatóságot hoztak létre a társaság összes bányauzeme számára, és Rozsnyón volt a székhelye a Legfelsőbb Bányabíróságnak is. A Gömör egyik legnagyobb munkáltatójaként számon tartott Alsó Sajó (Nižná Slaná) bánya több mint 600 embert alkalmazott, ezt a bányát 2008-ban zárták be, a bányászat általános hanyatlásával összefüggésben, ami a munkanélküliség jelentős növekedését és a gazdasági stagnálást okozta az egész Rozsnyói járásban.

A kerület ipari struktúrája a gépipar és a textilipar képviseléből, valamint a higiéniai vagy papírtermékek gyártásából és nem utolsósorban az élelmiszergyártásból áll.

Jelenleg a Rozsnyói járás legnagyobb munkáltatójának számít az Essity Slovakia s.r.o., amely higiéniai és piperecikket gyárt, és 500 - 999 embert alkalmaz és a GEMTEX cég, amely mintegy 250 főtt alkalmaz.

Notes, a.s., az írószer-gyártó cég, átlagosan 50-99 főtt alkalmaz.

Papierne Slavošovce, amelyek még az összes alkalmazottból 15 % romát is alkalmaznak, mintegy 300 főtt alkalmaznak a környező falvakból.

Az összes szlovákiai cég adatbázisa szerint a Rozsnyói járás vállalkozóinak száma 260 fő.

A 2021.09.01-2022.2.1 közötti időszakban szervezett felmérésből, egyértelmű volt, hogy a Rozsnyói régió KKV-it korlátozó legsúlyosabb probléma a túlzott bürokrácia és adminisztratív kötelezettségek. A bürokrácia eltávolítása lenne, amit a rozsnyói KKV-k az állam legjelentősebb és leghasznosabb lépésének tartanának. Az 50 kitöltött kérdőív közül a vállalkozók közel 100%-a ezt a problémát jelölte meg a legsúlyosabbnak. Az adminisztrációs kötelezettségek csökkentése mellett a legtöbb megkérdezett vállalkozó szerint a járulékok és az adók mérséklése is célszerű lenne. A harmadik legjelentősebb probléma a támogatások vagy uniós támogatások igénylésének tudatlansága vagy bonyolultsága volt. Az 50 megkérdezett vállalkozó közül 34 azonban enyhén pozitív állami fejleményeket és intézkedéseket észlel.

Maga a kérdőíves felmérés két részből állt, amelyek közül az egyik a KKV-k közé való besorolás szempontjából volt beazonosítható, a másik pedig gyakorlati rész, ahol a felmérésben résztvevők szabadon fejezhették ki gondolataikat saját mondataikkal.

Maguk a kérdések a következők voltak:

1. Milyen akadályokkal szembesül a napokban az vállalkozás során?
2. Véleménye szerint mi járulhat hozzá a szlovákiai vállalkozói tevékenységek hatékonyságának javításához?
3. Milyen javaslatok vannak a kis- és középvállalkozások versenyképességének javítására?
4. Milyenek az elvárásai a Szlovák Köztársaság és az EU jövőbeni, vállalkozói környezet javítását célzó politikájától?
5. Az állami intézkedések fejlesztése a vállalkozói szférában, értékelése: Pozitív, Negatív, Semleges
6. Milyen motiváló tényezőkkel járulhatna hozzá az állam a vállalkozási tevékenység javításához az Ön térségében?

A felmérés eredményei azt mutatják, hogy a KKV-k:

- aránytalan bürokrácia nehezíti.
- érzik, hogy az állam nem alakít ki kellőképpen megfelelő vállalkozói környezetet, holott a KKV-k azok, amelyek a legkevésbé terhelik az állam szociális rendszerét.
- úgy érzik, hogy a járulékok és az adók aránytalanul magasak
- nem rendelkeznek elegendő információval a különböző támogatási programokban való részvétel lehetőségéről
- nem engedhetik meg maguknak, hogy saját forrásaikat tanácsadási szolgáltatásokra fordítsák
- jobbizonytalanság

Ebből az következik, hogy a KKV-k, különösen a mikrovállalkozások nem rendelkeznek azzal a pénzügyi és emberi kapacitással, hogy teljes mértékben kihasználják vállalkozásuk fejlődésének lehetőségeit.

3. KKV támogatás Szlovákiában

Amint azt a bevezetőben felvázoltuk, a kis- és középvállalkozások kiemelt foglalkoztatási forrást jelentenek, és a vállalkozói ötletek táptalaja. Szorosabban kötődnek ahhoz a régióhoz, ahol tevékenykednek, hozzájárulnak a helyi foglalkoztatottsághoz, és gyakran vesznek részt a helyi jóléti projektekben vagy kulturális eseményekben, ezért támogatásuk elengedhetetlen. A

KKV-támogatás körülményeink között anyagi és oktatási támogatás formájában valósul meg. Ezeket a tevékenységeket több szervezet végzi el, amelyek az állami támogatási formákra, nem állami (non profit) formákra és vállalkozókra oszthatjuk.

Nemzeti támogató intézmények és programok a Szlovák Köztársaság területén.

Ez az intézményi apparátus viszonylag átfogó politikájának összessége, amelynek egyetlen célja, nevezetesen a KKV-k támogatása. A KKV-k támogatásának legfontosabb intézményi szereplőjeként a Szlovák Köztársaság Gazdasági Minisztériuma (MH SR), amely számos tevékenység kezeseként és koordinátoraként működik ezen a területen. Az ipar, a kereskedelem és a turizmus a Szlovák Köztársaság Gazdasági Minisztériumának hatáskörébe tartozik. Az állami támogatás több területen is a minisztériumon keresztül valósul meg.

Különösen:

1. A kis- és középvállalkozások stratégiai és fejlesztési területe
2. A KKV-kat támogató intézményi környezet kialakításának területe
3. Együttműködési terület a nemzetközi intézményekkel
4. Jogszabályi és szabályozási intézkedések területe a vállalkozói környezet, mint olyan támogatására
5. A KKV-k pénzügyi forrásainak biztosításának területe
6. A KKV-k támogatási és fejlesztési területe a Szlovák Köztársaság régióinak szintjén

Az Építésügyi és Területfejlesztési Minisztérium hatáskörébe tartozik:

Az Építésügyi és Területfejlesztési Minisztérium éppen a területfejlesztési pozícióból lép be a KKV-k támogatásába, és a KKV-k támogatása és növekedése közvetlenül összefügg a régiók fejlődésével is.⁹

Az Építésügyi és Területfejlesztési Minisztérium hatáskörébe tartozik:

1. A területfejlesztési finanszírozási stratégiák, koncepciók, programok kidolgozása
2. A hazai és külföldi segélyek összehangolása, hatékony felhasználása

⁹ SLOVAK BUSINESS AGENCY. Politika štátnej podpory MSP. Online elérhető: < <http://www.sbagency.sk/politika-statnej-podpory-msp> >

3. A régiók gazdasági és társadalmi fejlődésének feltételeinek megteremtése az EU fejlesztési politikája tekintetében.
4. Támogatás és együttműködés fejlesztési ügynökségekkel.

Az Építésügyi és Területfejlesztési Minisztérium által nyújtott KKV-támogatás konkrét példái közül ezek a következők: - Területfejlesztési ügynökségek támogatása, regionális tanácsadó és információs ügynökségek támogatása, lakásfejlesztési program, alpinfrastruktúra operatív program, INTERREG III kezdeményezés irányítása.

A Szlovák Köztársaság Pénzügyminisztériuma, mint az adó-, díj- és pénzügypolitika központi szerve, potenciálisan fontos lehetőségeket tartalmaz a KKV-k támogatására. A Pénzügyminisztérium tevékenységének jellegéből következik, hogy az elsődleges eszköz az adó- vagy egyéb kedvezmény lesz. És ezek lesznek az adókedvezmények és mentességek az 595/200 sz. Jövedelem adó törvény és módosításai alapján.

A vámkövetelések beszámítása a módosított 199/2004. sz. Vámtörvény alapján.

Adókedvezmények az 582/2004 sz. Helyi adókról szóló törvény alapján.

A Munkaügyi, Szociális és Családügyi Minisztérium foglalkoztatási ügyekben az aktív munkaerőpiaci politika vonatkozásában közvetetten, a Munkaügyi, Szociális és Családügyi Központon keresztül vesz részt a KKV-k támogatásában. Ez különösen a munkavállalók bérének vagy járulékainak vissza nem térítendő, ideiglenes megtérítése a foglalkoztatás növelése érdekében. A második közvetett út a munkaügyi kapcsolatok terén a munkáltatók számára nyújtott tanácsadás. A Földművelésügyi Minisztériumot szinte kizárólagosan a KKV-k támogatása jellemzi, hiszen a mezőgazdasági területen tevékenykedő vállalkozók több mint 95 százaléka kis- és középvállalkozás. A legnagyobb támogatási potenciállal rendelkező terület az őstermelő terület. A Földművelésügyi Minisztérium irányítja a mezőgazdasági, erdőgazdálkodási, élelmiszeripari, vidékfejlesztési támogatások nyújtását.

A támogatás nyújtásának speciális intézménye a Mezőgazdasági Kifizető Ügynökség.

A Szlovák Köztársaság Igazságügyi Minisztériumának Beavatkozási Ügynökségével együttműködve 2004 óta valósítja meg a Hazai Mezőgazdasági Termékek és Élelmiszerek Nemzeti Programját. A gyakorlatban a támogatási program a hazai termékek minőségi védjeggyel való jelölését jelenti, amely minden fogyasztó számára garanciát ad az azon termékek egészségére és minőségére, amelyek megfelelnek az alapelvekben meghatározott kritériumoknak.

A Szlovák Garancia és Fejlesztési Bankkal együttműködve a Szlovák Köztársaság Földművelésügyi Minisztériuma speciális garanciaprogramokat valósít meg a mezőgazdasági vállalkozók számára (lásd az SZRB-ről szóló részt).¹⁰

A Környezetvédelmi Minisztérium a környezetvédelem területén tevékenykedő KKV-vállalkozások fedezésére és támogatására szolgáló alapok széles köréért felel. A jelenlegi fejlődési tendenciák szerint ezen a területen a támogatások aránya csak nőni fog. Ez a tendencia összhangban van az EU politikájával, így maga a környezet kerül előtérbe a környezetvédelemmel kapcsolatos jogszabályok és pénzügyi források terén egyaránt.

Az alapok a következők:

Környezetvédelmi Alap – kölcsön és támogatás formájában támogatást nyújthat jogi személynek és vállalkozást folytató természetes személynek:

1. támogatás formájában: a környezet állapotának meghatározását és javítását célzó tanulmány, kutatás és fejlesztés, környezeti nevelés, képzés és promóció;
2. kölcsön formájában: a nemzeti, regionális vagy helyi szintű nemzeti környezetpolitikai célok megvalósítását célzó tevékenységek, amelyek a következőkből állnak: levegővédelem és a Föld ózonrétege, vízvédelem és vízhasználat, hulladékfejlesztés, környezetterhelés eltávolítása, természet és táj védelem, kutatás, a környezet állapotának azonosítását és javítását célzó kutatás-fejlesztés, környezeti nevelés, képzés és promóció, rendkívül súlyos környezeti helyzet kezelése.¹¹

Az **Újrahasznosítási Alap** egy nem állami alap, amely a hulladékgyűjtést, -hasznosítást és -kezelést támogatja. A törvény értelmében olyan árukat határoznak meg, amelyek után az importőrök és exportőrök kötelesek hozzájárulást fizetni az Újrahasznosítási Alapba. Ezek a termékek: használt elemek és akkumulátorok, fáradt olajok, használt gumiabroncsok, többrétegű kompozit anyagok, elektromos berendezések, műanyagok, papír, üveg, járművek, fém csomagolás.

¹⁰ Idem.

¹¹ Idem.

Az újrahasznosítási alaptól származó pénzeszközök a hulladékgazdálkodásnak megfelelően felhasználhatók továbbá: A begyűjtés és hasznosítás biztosításához szükséges beruházási és üzemeltetési költségek megtérítésére Hulladékgyűjtés és hasznosítás, valamint a régi járművek kezelésének biztosításához szükséges beruházási és üzemeltetési költségek megtérítése, a régi járművek szállításával kapcsolatos gazdaságilag indokolt költségek, különösen abban az esetben, ha a tulajdonos nem ismert vagy nem létezik, a kijelölt parkoló üzemeltetésével kapcsolatos gazdaságilag indokolt költségek megfizetése, a befizetett pénzügyi hozzájárulások megfizetése, a behajtás költségeinek megfizetése, ill. a hulladékok hasznosítása vagy újrahasznosítása, a hulladékhasznosítás elősegítése, a hulladékhasznosítást támogató információs rendszerek biztosítása, új hulladékhasznosítási technológiák felkutatását és alkalmazását célzó támogatás.¹²

Modernizációs Alap¹³- ez egy olyan támogatási eszköz, amelyért a Szlovák Köztársaság Környezetvédelmi Minisztériuma a Szlovák Köztársaság Gazdasági Minisztériumával együttműködve felelős az energiarendszerek korszerűsítésébe és az energiahatékonyság növelésére irányuló beruházások támogatása érdekében. A 2021 és 2030 közötti időszakra vonatkozó felülvizsgált európai kibocsátás-kereskedelmi rendszer irányelvnek megfelelően lehetőség van a kibocsátás-kereskedelemből származó bevételek zöld beruházások támogatására fordítani. Maga a kereskedelem és újraelosztás az Európai Beruházási Bank hatáskörébe tartozik. Maguk a bevételek elsősorban az energetikai, építőipari, közlekedési, mezőgazdasági...

A kiemelt beruházási területeket a magasabb támogatási szint, akár 100%-os finanszírozás jellemzi, állami forrásokkal kombinálva. A kiemelt területek tehát a megújuló forrásokból származó energia előállításának és felhasználásának, az energiahatékonyság növelésének, az energiahálózatok korszerűsítésének, az energiatárolás és a fosszilis tüzelőanyagok használatától való függőség csökkentésének. A nem kiemelt területeken maga a pályázó önrésze jelentősebb, vagyis hogy a finanszírozás aránya legfeljebb a költségek 70%-a.

Egy másik országos szintű eszköz volt a Slovak Business Agency (SBA) létrehozása, amely regionális információs központok (RPIC), üzleti és innovációs központok (BIC), első kapcsolattartó központok (CPC) és hálózatának kiépítésében és működtetésében vett részt. üzleti és technológiai inkubátorok (PI, TI).

¹² Idem.

¹³ Ministerstvo životného prostredia SR. 2021. Modernizačný fond. Elérhető: <
<https://www.minzp.sk/klima/modernizacny-fond/>>

E szervezetek célja az volt, hogy átfogó tanácsadási, információs és oktatási szolgáltatások nyújtásával hozzájáruljanak a Szlovák Köztársaság egyes régióiban működő kis- és középvállalkozások támogatásához.

Az intézményi segítségnyújtás megszűnése után a legtöbb KKV-támogató központ megszűnt. Az egyik ma is működő a RPIC Rožňava.

Az RPIC és a BIC a támogatási szervezet legrugalmasabb formája. Így az RPIC felméri egy üzleti ötlet megvalósításának esélyeit és kockázatait. Felmérik a KKV-k finanszírozási lehetőségeit meglévő támogatásokból és alapokból, megfelelő partnert találnak az együttműködéshez, különösen külföldről, képzéseken és workshopokon keresztül tájékoztatást nyújtanak, szakmai szemináriumokat tartanak a meglévő vállalkozók számára az üzleti élet kulcsterületeire és aktuális témákra összpontosítva, professzionálisan irányítják a regionális fejlesztési projekteket.

3.1. A határterület SWOT elemzése:

Gyengeségek:

- **a régióban magas a munkanélküliség**, amit az alacsonyan képzett munkaerő okoz, a munkanélküliek jelentős része tartósan munkanélküli, marginalizált roma közösségekből, köztük a többgenerációs szegénységben élő közösségekből
- **a marginalizált és hátrányos helyzetű csoportok rossz életkörülményei**
- **kedvezőtlen oktatási szerkezet** - alacsony a magasan képzettek száma
- **Nem megfelelő közúti infrastruktúra**, különösen a közúti útvonalak (gyorsforgalmi és 1. osztályú utak) tekintetében, az út kritikus szakasza - Szoroskő hegyszoros
- **Nem megfelelő környezetvédelmi infrastruktúra** - Nem megfelelő csatlakozás a közműves vízellátáshoz és csatornázáshoz, az ebből adódó környezetterhelés
- **hazai tőke hiánya**
- **végző feldolgozók hiánya a mezőgazdaságban és az iparban**
- **az Európai Strukturális és Beruházási Alapok (ESBA), a keretprogramok forrásaira való pályázás lehetőségének ismerete hiánya**
- **a szociális infrastruktúra hiánya**

Erősségek:

- **földrajzi elhelyezkedés, sajátos éghajlati viszonyok**
- **egyedülálló természeti és kulturális emlékek** (barlanghelyek, Szlovák Paradicsom, gótikus tematikus út, Krasznahorka Vára, Krasznahorka Váralja és a Betléri kastély)
- **a hagyományos mesterségek megléte**
- **információs és területfejlesztési támogató központok megléte, valamint az önkormányzattal való együttműködés**

Fenyegetések:

- **elnéptelenedés**, fiatalok kiutazása Szlovákia más részeire, ill. külföldre
- **az iskolai végzettség folyamatos csökkenése a régióban**
- **folyamatos környezetszennyezés**, további illegális hulladéklerakók létesítése, nem megfelelő hulladékválogatás
- **az éghajlati viszonyok változása** (csapadékvíz lefolyása a régióból)
- **alacsony szintű szolgáltatások**
- **Nem megfelelő szintű egészségügyi ellátás**

Lehetőségek:

- **a meglévő természeti potenciál megőrzése és felhasználása** (természeti és kulturális emlékek védelme, helyreállítása)
- **kihasználni a multikulturális társadalom előnyeit a kölcsönös együttműködés és partnerség építés előmozdítása érdekében**
- **a határon átnyúló földrajzi elhelyezkedést és a nyelvtudást a kis- és középvállalkozások bővítésére használni**
- **fenntartani és kiterjeszteni a hagyományos mezőgazdasági ágazatokat**, például a méhészetet és a juhtartást
- **minőségi körülmények az agroturizmus bővítéséhez, erdőterület-használathoz**
- **regionális márkák támogatása és népszerűsítése a mezőgazdaság, állattenyésztés, szőlőtermesztés, gyümölcsstermesztés területén**
- **Home office (online otthoni munkavégzés) alacsonyabb belépési költségek melletti lakás megszerzésének lehetőségével**

3.2 KKV-k támogatása a határ menti körzetekben

A társadalmi-gazdasági fejlődés pályájának javítása a határ menti és a gazdaságilag leszakadó körzetek körülményei között hatékony forrásköltést igényel, különösen az oktatás, a turizmus tekintetében a környezet finomítása, javítása, az ipar élénkítése terén ezekben a régiókban.

Az oktatás területén szükséges a szakközépiskolák rugalmasan reagáló rendszerének bevezetése a munkáltatók igényeire. Az új tanítási tudományágak és eljárások bevezetése mellett külön szempont a tanárok tudásának fejlesztése, nevezetesen a tanítás és a gyakorlat szinergiája. Az oktatási cél elérése jelen intézkedési terv további pontjait követően szorosan összefügg a foglalkoztatási és munkaerő-piaci trendek nyomán követésével, valamint az európai források konkrét felhasználásával a tudomány és a kutatás területén.

Speciális potenciálkategória a környezet javítása. A határ menti körzetekben a turizmus növekedése tekintetében a turizmus nagyrészt alulméretezett, különösen Szlovákia többi részéhez képest.

Az EU egyik határmenti együttműködésre fókuszáló, határ menti régiók közötti együttműködésre alkalmas programja az **Interreg program**¹⁴. Az Interreg Europe Európa-szerte segíti a regionális és helyi hatóságokat jobb szakpolitikák kidolgozásában és végrehajtásában. Környezetet és lehetőségeket teremtünk a megoldások megosztására és a politikában való tanulásra. Célunk annak biztosítása, hogy a kormányzati beruházások, az innováció és a végrehajtási erőfeszítések integrált és fenntartható hatást fejtsenek ki az emberekre és a helyekre.

Tudjuk, hogy a jobb teljesítmény jobb eredményekhez vezet. Az Interreg Europe program, amely elődjét, az INTERREG IVC programot (2007-2013) folytatja, az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA) által finanszírozott maximális 359 millió eurós megtérülést kíván elérni 2014-2020-ra. Ezúttal továbbra is arról van szó, hogy jól tegyünk, de jobban! Vannak olyan megoldások, amelyek segíthetik régióinkat abban, hogy a lehető legjobbak legyenek. Az EU ma nagy hangsúlyt fektet arra, hogy előkészítse a régiókat, hogy teljes potenciáljukat kiaknázhassák – segítve őket abban, hogy kiaknázzák veleszületett erősségeiket, miközben kihasználják a gazdasági, társadalmi és környezeti fejlődés adta lehetőségeket.

¹⁴ European Commission. Interreg. Online elérhető: < <https://www.interregeurope.eu/about-us/what-is-interreg-europe/> >

Ennek elérése érdekében az Interreg Europe lehetőséget kínál a regionális és helyi hatóságoknak Európa-szerte, hogy eszmét és tapasztalatot cseréljenek a közpolitika terén a gyakorlatban, és ezáltal javítsák polgáraik és közösségeik stratégiáit.

Mit támogat az INTERREG?

Az Interreg Europe program pénzügyi támogatásával előkészített valamennyi tevékenységnek a következő négy kategória valamelyikébe kell tartoznia:

- a) Kutatás és innováció
- b) a KKV-k versenyképessége**
- c) alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság
- d) környezet- és erőforrás-hatékonyság.

Mivel jelenleg nyomás nehezedik arra, hogy „többet tegyünk kevesebbel”, az Európai Bizottság ezúttal leegyszerűsített megközelítést alkalmazott, hogy olyan intézkedéseket hozzon létre, amelyek sokkal koncentráltabbak, és ezért nagyobb valószínűséggel sikerülnek.

3.3 KKV-k támogatása Európai Unió forrásból

Az egységes piac program¹⁵ a KKV-k finanszírozáshoz és piacokhoz való hozzáféréseinek javítását szolgálja. A programot az Európai Innovációs Tanács és a KKV-k Végrehajtó Ügynöksége, röviden EISMEA kezeli. Az Európai Unió 4,2 milliárd eurót különített el az egységes piac programra.

¹⁵ EURÓPSKA KOMISIA. Program pre jednotný trh. Online elérhető: < https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/single-market-programme_sk >

Ez az új egységes piac program a következőket támogatja:

- Jobban működő belső piac, többek között a jobb piacfelügyelet, a polgárok és a vállalkozások számára kínált megoldások, például a SOLVIT és az Ön Európája portál, valamint egy megerősített versenypolitika, amely hozzájárul az egyenlő versenyfeltételekhez és hatalmat ad a vállalkozások számára;
- A vállalkozások, különösen a kis- és középvállalkozások versenyképességének javítása az EU-n keresztül nyújtott pénzügyi támogatás kiegészítéseként;
- A nemzetközi pénzügyi és nem pénzügyi beszámolási és könyvvizsgálati standardok európai szabványosításának és fejlesztésének biztosítása;
- Magas szintű fogyasztóvédelem és termékbiztonság biztosítása, a fogyasztók és a végfelhasználók érdekeinek előmozdítása, beleértve a pénzügyi szolgáltatásokat is, például az Európai Fogyasztói Központokon (European Consumer Centres) és a Biztonsági Kapun keresztül (safety gate), amely az EU sürgősségi riasztórendszere a nem biztonságos, nem élelmiszertermékekre vonatkozóan;
- Magas szintű emberi, állati és növényi egészség az élelmiszerlánc egészében olyan intézkedések révén, mint az élelmiszerekre és takarmányokra vonatkozó gyorsriasztó rendszer (Rapid Alert System for Food and Feed - RASFF) a nem biztonságos élelmiszerekre és takarmányokra vonatkozóan;
- Kiváló minőségű Európára vonatkozó statisztikák és kommunikáció teremtése a nemzeti statisztikai intézetekkel együttműködve.¹⁶

A kis- és középvállalkozások az **Európai összekapcsolódási eszköz** (NPE)¹⁷, keretében is jogosultak finanszírozásra, amely energetikai, közlekedési, valamint információs és kommunikációs technológiai projekteket finanszíroz. Az NPE szakosztályt az Európai Éghajlat-, Infrastruktúra- és Környezetvédelmi Végrehajtó Ügynökség és az Európai Egészségügyi és Digitalizálási Végrehajtó Ügynökség kezeli. Az új közlekedési javaslatok a nagyobb utazási hatékonyságra és fenntarthatóságra összpontosítanak. A tisztább, zöldebb mobilitásra való átállás támogatására az Európa Zöld Megállapodás célkitűzéseivel összhangban az Európai Bizottság négy javaslatot fogadott el az EU közlekedési rendszerének korszerűsítésére.

¹⁶ Tlačová sprava Európskej Komisie – Single Market Programme – factsheet. Közzétett 28.4.2021

¹⁷ EURÓPSKA KOMISIA. Nástroj na prepájanie Európy. Online elérhető: < https://transport.ec.europa.eu/index_en

A Horizon Europe¹⁸ az EU 9. kutatási és innovációs keretprogramja. A Horizont Európa 2021-től 2027-ig folyamatos nyomon követése a 2014-2020-as programozási időszakban az Európai Unió legnagyobb és legfontosabb tudományos, kutatási és innovációs projektjeit finanszírozó Horizont 2020 programnak. A Horizont Európa Keretprogram tervezetét bemutatta Az Európai Bizottság 2018. június 7-én. Az EU Tanácsa és az Európai Parlament 2019. március 19-én közös megállapodásra jutott a Horizont Európa programról. Az Európai Parlament és az EU Tanácsa közötti politikai megállapodással 2020. december 11-én lezárult tárgyalásokat követően a A Horizont Európa költségvetése 84,9 milliárd EUR-n stabilizálódott a 2018-as árákon, ami 95,5 milliárd EUR-t jelent a jelenlegi árákon. A „Horizont Európa” előkészítését célzó stratégiai tervezési folyamat eredménye egy többéves stratégiai tervben (2021-2024) készült, amely előkészíti a munkaprogramok és a pályázati felhívások tartalmát a Horizont Európa első négy évére. (2021-2027). Az „A Horizon Europe első stratégiai terve felé” című útmutató dokumentum magyarázza az első stratégiai terv közös megalkotásának folyamatát. Ez a dokumentum nem maga a Stratégiai Terv vagy annak javaslata, hanem szilárd alapot biztosít az első stratégiai tervhez és a Horizont Európa első munkaprogramjaihoz.

A COSME¹⁹ teljes elnevezése Európai program a kis- és középvállalkozások versenyképességének elősegítésére. A COSME a következő területeket támogatja:

- Az induló vállalkozások és a hosszú távú KKV-k finanszírozáshoz jutásának elősegítése.
- A KKV-k nemzetközivé válásának és a hazai és európai piacra jutásnak elősegítése.
- A versenyképesség szempontjából kedvező környezet megteremtése.
- És végül, de nem utolsósorban a vállalkozói kultúra népszerűsítése az európaiak körében.

A kohéziós politika²⁰ az EU fő beruházási politikája. A kohéziós politika az Európai Unió valamennyi régióját és városát megcélozza a munkahelyteremtés, a vállalkozások versenyképességének, a gazdasági növekedés, a fenntartható fejlődés és a polgárok

¹⁸ EURÓPSKA KOMISIA. Horizon Europe. Dostupné online: < https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe_sk >

¹⁹ European Commission. COSME- Europe's programme for small and medium-sized enterprises. Dostupné online: < https://ec.europa.eu/growth/smes/cosme_sk >

²⁰ European Commission. The EU's main investment policy. 2020. [online]. Online elérhető: < https://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/what/investment-policy/ >

életminőségének javítása érdekében. E célok elérése és az EU valamennyi régiójában jelentkező változatos fejlesztési igények kielégítése érdekében 392 milliárd eurót különítettek el a kohéziós politikára a 2021–2027 közötti időszakra, ami az EU teljes költségvetésének csaknem egyharmada..

Hogyan történik a finanszírozás?

A kohéziós politika speciális alapokon keresztül valósul meg:

- **Az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA)**, amely az EU összes régiójának és városának társadalmi és gazdasági fejlődésébe való befektetésre szolgál.
- **Kohéziós Alap (CF)** a környezet- és közlekedési beruházásokhoz a kevésbé gyarapodó uniós országokban.
- **Európai Szociális Alap Plusz (ESZA+)** a foglalkoztatás támogatására és egy igazságos és társadalmilag befogadó társadalom létrehozására az uniós országokban.
- **A Fair Transition Fund (JTF)** a klímasemlegességre való átállás által leginkább érintett régiók támogatására.

Az EU 1962-ben létrehozott **Közös Agrárpolitikája (KAP)** a mezőgazdaság és a társadalom, Európa és gazdálkodói közötti partnerség.

Célja:

- a mezőgazdászok támogatása és a mezőgazdasági termelékenység javítása a rendelkezésre álló élelmiszerek stabil ellátásának biztosítása érdekében,
- méltányos jövedelmet biztosítani az Európai Unió mezőgazdászok számára,
- hozzájárulni az éghajlatváltozás kezeléséhez és a természeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodáshoz,
- a vidéki területek és a táj megőrzése az egész EU-ban,
- a vidéki gazdaság életben tartása a mezőgazdasági, agrár-élelmiszeripari és kapcsolódó ágazatok munkahelyeinek támogatásával.

A KAP az Európai Unió összes országának közös politikája. Európai szinten az uniós költségvetésből irányítják és finanszírozzák..

A KAP meghatározza azokat a feltételeket, amelyek lehetővé teszik a gazdálkodók számára, hogy a következő területeken vállalják szerepüket a társadalomban:

◆ **Élelmiszergyártás**

Az EU-ban körülbelül 10 millió gazdaság működik, és 22 millió ember dolgozik rendszeresen a mezőgazdasági ágazatban. Gazdag választékot és nagyszámú megfizethető, biztonságos és minőségi termékeket biztosítanak.

Az EU világszerte ismert élelmiszer- és kulináris hagyományairól, és világszerte az agrár-élelmiszeripari termékek egyik vezető gyártója és nettó exportőre. Kivételes mezőgazdasági erőforrásainak köszönhetően az Uniónak lehetősége és kötelessége kulcsszerepet játszani a világ élelmezésbiztonságának biztosításában.

◆ **A vidéki közösségek fejlesztése**

A vidéken és szűkös természeti erőforrásain belül sok a mezőgazdasághoz kötődő munkahely. A gazdáknak gépekre, épületekre, üzemanyagra, műtrágyára és egészségügyi ellátásra van szükségük állataik számára; ezeket a területeket "bemeneti" szektoroknak nevezzük.

További munkahelyek jönnek létre az „kimeneti” területeken, mint például az élelmiszer-előkészítés, -feldolgozás és -csomagolás, valamint az élelmiszertárolás, szállítás és kiskereskedelem. A mezőgazdasági és élelmiszer-ágazat együtt csaknem 40 millió munkahelyet biztosít az EU-ban.

A hatékony működés és a modern és produktív környezet megteremtése érdekében a mezőgazdászok és a bemeneti és a kimeneti ágazatok számára biztosítani kell a legfrissebb mezőgazdasági, gazdálkodási gyakorlati és piaci fejleményekhez való hozzáférést.. A 2014–2020 közötti időszakban a KAP forrásai arra összpontosítottak, hogy nagy sebességű technológiákat, jobb internetes szolgáltatásokat és infrastruktúrát biztosítsanak a vidéki területeken élő 18 millió ember, azaz az EU teljes vidéki lakosságának 6,4%-a számára.

◆ **Környezetileg fenntartható mezőgazdaság**

A mezőgazdászoknak kettős szerepük van: élelmiszert termelni, miközben óvják a természetet és megőrzik a biológiai sokféleséget. A természeti erőforrások körültekintő felhasználása kulcsfontosságú élelmiszertermelésünk és életminőségünk szempontjából – és ez vonatkozik a ma, a holnap és a jövő generációira is.

3.3.1 Egyéb KKV-finanszírozási lehetőségek

Az Európai Bizottság olyan projekteknek vagy szervezeteknek ítél oda támogatást, amelyek uniós érdekeket támogatnak. A KKV-k és más érdekelt felek az előző részben bemutatott uniós finanszírozási programok pályázati felhívásainak megválaszolásával pályázhatnak. A Bizottság árukra és szolgáltatásokra ítél oda közbeszerzési szerződéseket. A szolgáltatók kiválasztása pályázati felhívás útján történik. A felhívások listája elérhető az Európai Bizottság honlapján.

Az európai Progress Mikrofinanszírozási Eszközt (Progress Microfinance)²¹ 2010-ben indították útjára, hogy növeljék a mikrohitel – akár 25 000 eurós kölcsönök – elérhetőségét egy kisvállalkozás létrehozásához vagy fejlesztéséhez. A mikrofinanszírozás támogatását jelenleg az EaSI programunkon keresztül biztosítjuk.

Az EaSI program nem finanszíroz közvetlenül vállalkozókat, de lehetővé teszi az EU-ban kiválasztott mikrohitel-szolgáltatók számára, hogy garanciák nyújtásával növeljék hitelezésüket, hozzájárulva ezzel a potenciális veszteségkockázathoz. Emellett az Európai Bizottság támogatást nyújt a kiválasztott mikrohitel-szolgáltatók kapacitásépítéséhez.

A mikrohitel-szolgáltatók lehetnek magán- vagy állami bankok, nem banki mikrofinanszírozási intézmények és non-profit mikrohitel-szolgáltatók.

A vállalkozók mikrohitel nyújtásának feltételei - összege, futamideje, kamatai és díjai, a hitelfelvétel határideje - a konkrét mikrohitel-szolgáltatótól függenek.

Igénybe vehetek mikrohitelt??

Igen, ha:

- egyéni vállalkozó szeretne lenni, vagy mikrovállalkozást (kevesebb, mint tíz alkalmazottal) alapítani/fejlesztetni, különösen szociális vállalkozást
- Ön munkanélküli
- egy időre kieset a munkaerőpiacból
- nehezen jut rendszeres hitelhez (mert Ön: nő, túl fiatalnak vagy túl öregnek tartja magát, kisebbségi csoporthoz tartozik, fogyatékos stb.)

²¹ European Commission. EU Microfinance support. Online elérhető: <

<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=836&langId=en> >

Az Európai Szociális Alap (ESZA)²² a fő európai eszköz a foglalkoztatás előmozdítására, az emberek jobb álláshoz jutásának elősegítésére, valamint igazságosabb munkalehetőségek biztosítására minden uniós polgár számára. Úgy működik, hogy befektet Európa humán tőkéjébe – a munkavállalókba, a fiatalokba és mindazokba, akik munkát keresnek. Az évi 10 milliárd eurós ESZA-finanszírozás európaiak millióinak javítja a foglalkoztatási kilátásokat, különösen azokat, akik nehezen találnak munkát. Az ESZA támogatást nyújt a KKV-knak, hogy segítse őket versenyképességük javításában, például képzésen keresztül..

Az Európai Unió elkötelezett amellett, hogy több és jobb munkahelyet, valamint egy társadalmilag befogadó társadalmat teremtsen. Ezek a célok állnak az EU intelligens, fenntartható és inkluzív növekedését célzó Európa 2020 stratégia középpontjában. A jelenlegi gazdasági válság miatt ez még nehezebb feladat. Az ESZA fontos szerepet játszik az európai célkitűzések elérésében és a gazdasági válság – különösen a növekvő munkanélküliség és szegénység – hatásainak enyhítésében.

Az Európai Bizottság és az uniós országok partnerségben határozzák meg az ESZA prioritásait és forrásainak elköltésének módját. Az egyik prioritás az új készségekkel rendelkező munkavállalók és az új munkamódszerekkel rendelkező vállalatok alkalmazkodóképességének növelése. További prioritások a foglalkoztatáshoz való hozzáférés javítására összpontosítanak: a fiataloknak az iskolából a munkába való átmenet segítése vagy a kevésbé képzett álláskeresők képzése munkalehetőségeik javítása érdekében. Az embereket új készségeket elsajátító képzési és élethosszig tartó tanulási lehetőségek számos ESZA-projekt nagy részét képezik.

További prioritás a hátrányos helyzetű csoportokhoz tartozók munkához jutásának segítése. Része a „társadalmi befogadás” erősítésének – annak a fontos szerepének a jele, amelyet a foglalkoztatás játszik az emberek társadalomba és a mindennapi életbe való jobb beilleszkedésének elősegítésében. A pénzügyi válság megkétszerezte erőfeszítéseinket annak érdekében, hogy az embereket munkában tartsuk, vagy segítsünk nekik gyorsan visszatérni a munkába, ha elveszítik azt.

Az ESZA nem munkaközvetítő - nem hirdet állásokat. Éppen ellenkezőleg, több tízezer helyi, regionális és országos foglalkoztatási projektet finanszíroz Európa-szerte: a helyi jótékonyági

²² European Commission. What is the ESF?. Dostupné online: <
<https://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=35&langId=en> >

szervezetek által működtetett kis projektektől, amelyek célja, hogy segítsék a helyi fogyatékkal élőket megfelelő álláskeresésben, az országos projektekig, amelyek támogatják a teljes lakosság szakképzését.

Az ESZA-projektek nagy sokféleség, méret és célkitűzés jellemzi, és különböző célcsoportokat céloznak meg. Vannak olyan projektek, amelyek az oktatási rendszereket, a tanárokat és a tanulókat, a fiatal és idősebb álláskeresőket, valamint a különböző háttérű potenciális vállalkozókat célozzák meg. Az ESZA az emberekre összpontosít.

LIFE projektek ²³ közel a piachoz. A hatóságok, civil szervezetek, egyetemek és intézetek támogatása mellett a LIFE a vállalatokat is segíti zöld termékeik, technológiáik, szolgáltatásaik és gyakorlataik piacra vitelében.

Ezek az úgynevezett piacközeli projektek olyan innovatív, demonstrációs megoldásokat hoznak piacra, amelyek egyértelmű környezeti és/vagy éghajlati előnyökkel járnak. Ilyen például a hulladékgazdálkodás, a körkörös gazdálkodás, az erőforrás-hatékonyság, a víz, a levegő vagy a klímaváltozás mérséklése.

Ezek a projektek magas szintű műszaki és üzleti felkészültséggel is rendelkeznek. Ez azt jelenti, hogy a megoldásokat piacközeli feltételekkel (ipari vagy kereskedelmi méretekben) lehet megvalósítani a projekt alatt vagy röviddel azt követően.

..

A LIFE kulcsfontosságú az ökoinnováció és a tiszta technológiai megoldások támogatásában Európa-szerte. Az egyes projektek legfeljebb 55%-os finanszírozása mellett a LIFE pénzügyi eszköz segít az innovatív megoldások kereskedelmi forgalomba hozatalában és piacra lépésük megkönnyítésében.

Egy kiterjedt üzleti és pénzügyi tapasztalattal rendelkező szakosodott csapat készen áll arra, hogy piacközeli projekteket támogasson különféle szolgáltatásokkal, mint például:

- tanácsadás üzleti terv elkészítésében

²³ European Commission. LIFE close-to-market project. Dostupné online: < https://cinea.ec.europa.eu/life/life-close-market-projects_en >

- business coaching – projekt stratégia és vállalkozásalapítás, hangsúlyt fektetve a kereskedelmi fejlesztésre és a projekt fenntarthatóságára a LIFE finanszírozás lejárta után
- prezentációs tanácsadás - képzés a potenciális befektetőkkel való kommunikációról
- kapcsolattartás szakértőkkel – pl. projektek összekapcsolása a szellemi tulajdonjogok (IPR) szakértőivel
- Külső adósságfinanszírozás - adósságfinanszírozási lehetőségek (kölcsönök, garanciák) és pénzügyi intézmények azonosítása.

Az Európai Bizottság éves pályázati felhívásokat tesz közzé a LIFE program keretében. Piacközeli projektekre pályázhatnak a klímaváltozás mérséklése és az ahhoz való alkalmazkodás, valamint a körforgásos gazdaság és az életminőség területein.

4. Hogyan lehet bekapcsolódni a horizontális projektekbe és pályázni uniós támogatásra?

Az akcióterv ezen részében szeretnénk bemutatni és elmagyarázni, hogy kis- és középvállalkozóként hogyan juthat „könnyen” EU-s forrásokhoz, és hogyan fejlesztheti üzleti tervét a projekt révén. A folyamat legmegfelelőbb magyarázata érdekében a jelenlegi kihívást választottuk, amely potenciálisan javíthatja a KKV-k versenyképességét.

Hogyan kell csinálni??

1. Először is regisztrálnia kell a Finanszírozási és pályázati portálokon -> **www.ec.europa.eu** / info / finance-tenders / options / portal / screen / home
2. Ezt követően, ahogy regisztrálja cégét, ill. szervezetét a portálon hozzáférést kap a kihívások kereséséhez. Szűrők segítségével kiválaszthatja az Önt érdeklő, üzleti és vállalati céljaihoz kapcsolódó programot és területet. Példa: Programként a **Single Market Programme** ill. Az Egységes Piac Programot, amelyet az Akcióterv 3.2. pontjában

mutattunk be Önnek. A kihívás, amely iránt érdeklődtünk, és véleményünk szerint segítheti a vállalkozókat a fenntarthatóbb üzleti gyakorlatok bevezetésénél, így szól *Fenntarthatósági partnerségek a zöldebb gyakorlatokat alkalmazó kkv-k számára* fordításban.

3. Mit kell figyelembe venni a kihívás kiválasztásakor? Mindenekelőtt meg kell ismerkedni a kiírás feltételeivel, várható eredményével és céljaival. Ebben az esetben a cégek és szervezetek lesznek a projekt kiemelt partnerei.
4. Hogyan találjunk partnereket és alakítsunk konzorciumot? Valahányszor információt talál egy felhívással kapcsolatban, a partnerkeresőben talál egy *Partner search* mezőt, ahol a felhívás iránt érdeklődő, partnereket kereső szervezeteket találja. Mindenekelőtt azt javasoljuk, hogy vegye fel szervezetét a partnerkeresőbe, ez a lehetőség mindig a partnerkereső elején jelenik meg. Ezután el kell készítenie egy e-mailt a szervezet bemutatásához. Javasoljuk, hogy az előadás során már jelezze, hogy miért érdekli a kihívás, és milyen szolgáltatásokat tud együttműködésben kínálni a projekt céljainak elérése érdekében. Ezután felveszi a kapcsolatot a talált szervezetekkel, és elkezd a partnerségek építését.
5. Ne essen kétségbe, ha úgy gondolja, hogy senki sem válaszol, vagy néhány partner válaszol. Akár egyetlen együttműködés is elindíthatja a projektek építését az Ön számára.
6. A projektjavaslat megírása és ötletei megvalósítása során az egyik ajánlás az Ön számára, hogy javasoljuk, hogy vegye fel a kapcsolatot a területéhez tartozó tanácsadó és konzultációs cégekkel, amelyek segítséget nyújtanak Önnek, ha kezdő egy projektjavaslat elkészítésében.
7. Segítséget kérhet országa központjain is, amelyek közvetlenül a keretprogramokért dolgoznak, és szakképzett tanácsokkal, partnerkereséssel tudnak segíteni, mint például Szlovákia és a Horizon Europe program esetében a SLORD és a CVTI SR.
8. Ezt követően, ha sikerül a partnerekkel együttműködve konzorciumot létrehozni és projektjavaslatot elkészíteni, akkor a portálon keresztül szükséges a projektjavaslatot a pályázatonként egyedileg megadott határidőn belül benyújtani.
9. Ezt követően már csak várnia kell, hogy sikeres lesz a támogatásban részesülő.

5. Az Akcióterv kihívásai

A horizontális alapok támogatása minden KKV számára nyitva áll, és az ún. strukturális alapoktól eltérően sokkal egyszerűbb és gyorsabb. Ennek a támogatástípusnak van egy jelentős hátránya, ez pedig az angol nyelvű kommunikáció. A KKVAT projekt keretében megtartott workshopok résztvevőinek megbeszélése alapján **az akciótervben az alábbi feladatokat tűztük ki:**

1. A www.tendereposlovensky.sk weboldal létrehozása és működtetése
 - a. A horizontális programok érdekes felhívásainak szlovák nyelvű fordításait rendszeresen közzétesszük és frissítjük a weboldalon. Hasonló oldal évek óta sikeresen működik Magyarországon..
2. Horizontális uniós programokra pályázók tanácsadói és tanácsadási szolgáltatása.
 - a. Közös fizetős konzultációk biztosítása magyar partnerekkel közös projektjavaslatok benyújtása céljából
3. Projektkonzorciumok létrehozása szlovák és magyar entitások között, projektpályázatok benyújtására horizontális EU-programokba.
 - a. Brookerage tevékenység - segítségnyújtás és támogatás projektkonzorciumok létrehozásában és harmadik partnerek felkutatásában közös projektjavaslatok benyújtásához horizontális EU-programokhoz..
 - b. Linkek létrehozása és információk megosztása az alábbiakban felsorolt online platformokról, valamint a webhelyek tartalmának megosztása és fogyasztása egymással
 - i. <https://Grantup.sk> + podcast
 - ii. <https://eitrawmaterials.eu/regional-center-kosice/>
 - iii. <https://een.ec.europa.eu/about/branches/hu/nyiregyhaza>
4. Rendszeres online kommunikáció kialakítása a nyíregyházi „Enterprice Europe” és „Europe Direct” irodával ”
5. Évente legalább 2 db projektterv benyújtása a rozsnyói régióban folyó horizontális EU-programokhoz.

A határon átnyúló KKV-k versenyképességének javítását célzó regionális akcióterv az egyetlen átfogó elméleti és gyakorlati dokumentum Rózsnyó, ill. a rozsnyói régió számára. Reálisan és konkrétan írja le a jelenlegi helyzetet, és annak ellenére, hogy a Rózsnyói járásban a KKV-k kedvezőtlen helyzetben működnek, valódi, a hatóságoktól független rendszerfeladatokat tűz ki,

hogy a régió KKV-inak helyzete javuljon, különösen / és nem csak együttműködés a magyar KKV-kkal közös uniós horizontális projektekben. Hiszünk abban, hogy hosszú távú, szisztematikus és kitartó erőfeszítéssel emeljük a kis- és középvállalkozások szintjét a rozsnyói régióban, és ezáltal javítjuk a régió gazdasági és társadalmi helyzetét.

Melléklet 1: AKCIÓTERV A HATÁRON ÁTNYÚLÓ KIS- ÉS KÖZÉPVÁLLALKOZÁSOK VERSENYKÉPESSÉGÉNEK JAVÍTÁSÁRA

Sz.	Tevékenység leírása	Évek	Jegyzet
1. cél: A vállalkozói készség és az üzleti oktatás elősegítése			
1.1.	A regionális információs és fejlesztési központok önkormányzattal való együttműködésének erősítése	2022-2025	Tevékenységek fejlesztése az RRA-val és a várossal való együttműködésre
1.2.	Vállalkozást támogató képzések és workshopok megvalósítása	2022-2025	
1.3.	A vállalkozók támogatási lehetőségeinek egyértelmű listájának elkészítése	2022-2025	Webportálokra mutató hivatkozások a támogatási lehetőségekről
1.4.	Tájékoztatást nyújtani az üzleti vízió finanszírozásához való hozzáférésről	2022-2025	Webportálokra mutató hivatkozások a támogatási lehetőségekről
1.5.	Tájékoztatást nyújtani a digitalizálás szükségességéről az üzleti életben	2022-2025	
1.6.	Tájékoztatás nyújtása és a zöld vállalkozás népszerűsítése	2022-2025	Link a Zöld Gazdaság internetes portálhoz
2. cél: Hálózatépítés			
2.1.	Vállalkozói adatbázisának létrehozása a határ menti térségek partnerszervezeteivel együttműködve	2022-2025	Együttműködés Rozsnyó várossal és Nyiregyházával
2.2.	A határ menti önkormányzattal együttműködve a vállalkozási tevékenységet elősegítő rendezvények listájának elkészítése és aktualizálása	2022-2025	Együttműködés Rozsnyó várossal és Nyiregyházával
2.3.	A hazai vállalkozók és szolgáltatásaik, termékeik népszerűsítése	2022-2025	Együttműködés Rozsnyó várossal és Nyiregyházával

